

מראי מקומות- מנחות ב'

כל המנחות

(א) **כל המנחות שנקמצו- פרש"י**, כגון שהתנדב מנחת מרחשת, וכו'. וע' בטהרת הקודש שכ' דלשון זה לכאור' ק' טובא, הרי אם נדבה הוא, א"כ מה שיין לומר דלא עלו לבעלים לשם חובה, הרי אין שיין חובה בנדבה, דאין בה שום חיוב אחריות. וע"ש מש"כ ליישב דברי רש"י באריכות.

(ב) **חזן ממנחות חוטא ומנחת קנאות- ע' במנחת אברהם (עמ' ה') (דכ' דלכאור' לפי מה שתניין בריש זבחים (ב.)), דאמר יוסי בן חוני דהנשחין לשם פסח ולשם חטאת פסולין, א"כ י"ל דה"ה מי שקמץ מנחה לשם מנחת חוטא, שיהי' פסול, וכמו שכ' רש"י שם הסברא, דכי היכי דהם פסולים לשם אחרים, כן אחרים פסולים לשמם, וזה שיין גם לענין מנחות. וכ' המנח"א דלפי זה א"ש מש"כ רש"י כאן דשלא לשמן דמנחות היינו כגון מרחשת לשם מחמת, ולא נקט דומה לסיפא, דהיינו לשם מנחת חוטא, ולפי זה א"ש, דהי' רוצה לכלול אף שי' יוסי בן חוני ברישא דמתני', ולכן לא הזכיר מנחת חוטא, דליוסי בן חוני פסול.**

(ג) **חזן ממנחת חוטא ומנחת קנאות- אי' בחי' הגרי"ז**, דמנחת חוטא ודאי יש בה קדושת חטאת ויש לה דיני חטאת, דהא דחטאת קריא רחמנא אינו רק ילפוטא בעלמא שיש לה דיני חטאת, אלא הדרשה הוא שעיקר קדושתה הוא קדושת חטאת. ויש להסתפק במנחת קנאות אם יש לה ג"כ קדושת חטאת, דהא לקמן (ד.) מבואר דמותרה נדבה, וזה יהי' משמע דבאמת יש לה דיני חטאת, אבל יש לעי' קצת, דהרמב"ם לא הביא דין זה דמותרה נדבה אלא לענין מנחת חוטא בלבד, וצ"ע.

(ד) **ואסור לשנויי כדרכא- ע' בשפת אמת** שכ' להסתפק, היכא דשחט או קמץ שלא לשמה, האם מאז והלאה צריך לעשות כל העבודות במחשבת לשמה ממש, דשוב אינו סתמא לשמה, דאמרי' דעל דעת הראשונה הוא עושה, או האם עדיין אמרי' דסתמא לשמה. וכ' דלכאור' מלשון הגמ' "ואסור לשנויי" משמע דעדיין סתמא לשמה, רק דאסור לשנות מזה.

(ה) **ואסור לשנויי- פרש"י**, אסור לשנויי בה שינוי אחר, כגון אם עבר וקמצה שלא לשמה, אסור לתת קומץ בכלי שלא לשמה. ודייק מזה בחי' המיוחדים להרשב"א (וכאן מקום לציין מש"כ בידיעות נכבדות בריש קובץ הערות, וגם מש"כ בשער דף באסיפת זקנים לענין מי הוא המחבר של החי' מיוחדים להרשב"א, אבל מכאן ואילך ננקוט "חי' הרשב"א" כדי לקצר) דדוקא בעבודה אחרת ס"ל לרש"י דאסור לחשוב מחשבה אחרת, אבל באותה עבודה שכבר עשה שלא לשמה, אין איסור לשנות.

(ו) **ואסור לשנויי- ע' בנתיבות הקודש דכ'** להסתפק בהא דאמרי' דאסור לשנויי, האם הכוונה דאסור לעשות עוד שינוי, דהיינו לשנותה לקרבן אחרת, אבל הקרבן שכבר שינה לה מותר, כגון שהתנדב מנחת מרחשת והביאה וקמצה לשם מחבת, מותר השתא לתת בכלי לשם מחבת, רק דאסור לשנותו עוד שינוי אחרת. או דלמא, הכוונה דגם על אותו שינוי ששנה בה אסור, ואם מתחלה התנדב מרחשת, אף דקמץ לשם מחמת, מ"מ צריך ליתנו לכלי לשם מרחשת. וכ' דמתוס' לקמן (מז. ד"ה עד) מבואר דשלא לשמה עוקר השם קרבן ועושהו לקרבן אחר, וא"כ לכאור' ודאי יכול לעשותו לשם הקרבן השני [ואף יש לעי' אם מותר לעשותו לשם קרבן הראשון, וצ"ע]. אבל כ' דלפי זה ק' לשון הגמ' דסברא הוא, משום

לשלמים, אינו אומר הריני שוחט עולה לשם שלמים, אלא אומר הריני שוחט לשם שלמים. דאם הי' אומר הריני שוחט עולה לשם שלמים, א"כ איך אמרי' אבל בזבחים אינו כן, דשחיטה א' לכולן, והלא ניכר לכל שהוא משקר, דאין לך מעשיו שמוכיחין עלי' דמשקר יותר מזה, אלא כל שינוי הנזכר היינו שאינו מזכיר שם הקרבן שהוא, אלא משנה שם הקרבן בפיו, ואין מי שיודע מה הי' שם הקרבן, וחושבים שכפי מה שהוא אומר הוא אמת, וא"כ ה"ה לענין מחבת לשם מרחשת, אינו אומר שהוא קומץ מחבת לשם מרחשת.

(י) **כאן בקומץ מנחה לשום זבח- הק' בחי' הרשב"א** לקמן (ג: ד"ה כאן), מה שיין ענין קמיצה אצל זבח, ואיך יאמר על מנחת נדבה הרי קומצה לשם שלמים שהוא זבח ובשחיטה. וע"ש שכ' ליישב בב' אופנים, או דמיירי בשינוי בעלים, וכגון שמנחה זו מנחת חוטא של ראובן, והוא אומר הריני קומצה להסכפר בה שמעון דמחוייב חטאת, ואע"ג דשינוי בעלים אינו פוסל אלא במחוייב כפרה כמותו, גם בזה נוכל לומר דמנחת חוטא אם קמצה להתכפר בו מי שנתחייב חטאת דזה נחשב מחוייב כפרה כמותו. וע"ש שכ' לדון ע"ז, אם נחשב זה מחוייב כפרה כמותו או לא. וע"ש דתי' עוד דגם מיירי בשינוי קודש, וכגון שאמר הריני קומצה למי שנתחייב חטאת, או לרצות למי שנתחייב עולה או שלמים, וזה נקרא שינוי קודש.

(יא) **א"ל אביי, מכדי מחשבה דפסל רחמנא הקישא היא, מה לי שינוי קודש, מ"ל שינוי בעלים- פי' בחי' הגרי"ז,** דמעיקרא ס"ד דמעשיה מוכיחין זה פירכא, דמשו"ה ל"ד לשלא לשמה דזבחים, וע"כ אין מחשבה פוסלת בהן, וע"ז פריך אביי מכיון דהקישא הוא, אין משיבין על ההיקש, וא"כ אין חילוק בין שינוי קודש לשינוי בעלים. וע"ז תי' רבה דא"ז סתם פירכא, אלא דר"ש דורש טעמא דקרא, דמחשבה דלא מינכרא פסל

דמשני בה כל הני לישני בה וניזל, למה צריך לזה, לימא כפשוטו, כיון דעכשיו נעשית קרבן שני, ודאי אסור לשנות מקרבן זה. וכ' דאולי אפשר דתלוי באם אמרי' דקרא הוא או סברא הוא דאסור לשנות שוב. דאולי מסברא לא אמרי' דנעשה אותו קרבן חדש, רק דעדיין אסור לשנותו, ואף השינוי שעשה מעיקרא.

(ז) **ואם לאו, יהא נדבה- ע' בגבורות שמונים** (אות ס"א, ד"ה והנה נראה לחדש, עמ' 109) דכ' לחדש דכל שאין עולה לבעלים לשם חובה, שוב אין הוא נחשב להיות הבעלים, וממילא אין מחשבתו מחשבה כלל לפגל, אפי' לראב"י דס"ל דבעלים מפגלין במחשבתן. ואף דקרבן נדבה הוא, מ"מ הרי הוא לא התנדב כלום, אלא דנעשה קרבן נדבה מאליו, ועל כן אינו נחשב להיות בעל הקרבן, וע"ש עוד מש"כ בזה.

(ח) **שהקומץ מחבת לשום מרחשת מעשיה מוכיחין עליהם לשום מחבת- ע' בקרן אורה בריש מכלתין דכ' להעיר דבשלמא שלא לשמן דזבחים, כגון עולה לשם חטאת או שאר שינוי השם, חד מחברי' משונה בקדושתו, וכפרה אחרת לו. אבל מחבת ומרחשת, שניהם שוין בקדושתן ועבודה אחת להם, ואינן משונין אלא במעשיהם, דזו עמוקה ומעשיה רוחשין, ומהכ"ת דזה חשיב שלא לשמן לפסול במחשבה. וע' בחזון איש (קמא כ"ז, ב') דג"כ העיר כן, אבל בנוסח אחר, דמ"ש משוחט עולת פר לשם עולת כבש, דא"ז נקרא שלא לשמה, כיון דסכ"ס עולה הוא. ותי' דשאני התם, דאין שינוי במעשה עבודה בכלל, אבל כאן, הרי העבודה משונה מזו לזו, וא"כ שפיר הוי נחשב שינוי השם.**

(ט) **שהקומץ מחבת לשום מרחשת- ע' בחי' הרשב"א** לקמן (ג: ד"ה מחבת) דכ' דאין הביאור דאומר הריני קומץ מחבת לשם מרחשת, שהרי בכל מקום שהזכיר שינוי דשלא לשמה אינו מזכיר שם הקרבן, כגון אם הוא עולה ומשנהו

רחמנא, מחשבה דמינכרא לא פסל
רחמנא.

(יב) מכדי מחשבה דפסל רחמנא וכו' - פרש"י,
דאתקיש רחמנא מנחה לזבחים, כדכתי',
קדש קדשים היא, כחטאת וכאשם, מה
זבחים פסלה בה מחשבה כדכתי'
המקריב אותו לא יחשב, אף מנחה וכו'.
והק' רעק"א, הא פסוק זה בפיגול הוא,
אבל פסול שלא לשמו נלמד מדרשות
אחרות.

(יג) אלא מעתה, עולת העוף שמלקה למעלה
משום חטאת העוף, וכו' - הק' השטמ"ק,
הא חטאת העוף לא בעי הבדלה, וא"כ
אם הבדיל ע"כ עולת העוף הוא. ותי'
דהבדלה לא אדעתייהו דאינשי, פי', אינן
מוכיחין בין מלק סימן א' למלק ב'
סימנן. עוד תי' המלאכת יו"ט די"ל
דר"ש ס"ל כר"א בר"י דאמר שמעתי
שמבדילין בחטאת העוף, ולכן ליכא
הכירא. וע"ע בחי' הגרי"ז (ג.) דתי'
דבהבדלה לא מהני מחשבה, רק במליקה,
ובמליקה עצמה ליכא שום הכירא.

(יד) למטה הוה עביד לה הזאה - פרש"י, אוחז
בגוף העוף ומעלה ומוריד בכל, והדם
ניתז מעצמו. והק' הטהרת הקודש, הא
רש"י בזבחים (סד:) לא פי' כן, אלא
שמקיף ומקריב בת מליקתו למזבח
ודוחקו בקיר, והדם מתמצה. וע"ש שכ'
לפרש שיש חילוק בין מיצוי חטאת העוף
ובין מיצוי עולת העוף, ע"ש מש"כ
לבאר זה.